

kako najbolje da
zaštite svoje telo - odežde

vana urošević

kulturni
centar
beograda

MAGIČNI TEATAR VANE UROŠEVIĆ

Prema jednom drevnom predanju svet je sazdan na sledeći način: Bog je stvorio zemlju, ali zemlja nije imala oslonac, pa je ispod nje stvorio anđela. Ali, ni anđeo nije imao oslonac, pa je ispod njegovih nogu stvorio ravan od rubina. Ali ni ta ravan nije imala oslonac, pa je ispod nje stvorio bika sa četiri hiljade očiju, ušju, nozdruva, usta, jezika i nogu. Ali ni bik nije imao oslonac, pa je pod njim Bog stvorio ribu po imenu Bahemut, a pod ribu je stavio vodu, ispod vode tamu, a ispod toga čovečje znanje ne dopire.

Opčinjeni beskrajem (aperion), Heleni su stvorili ideju o neprestanoj promeni, koju simbolizuje Hermes. On je nestalan i dvosmislen, otac svih umetnosti, ali i bog kradljivaca - *invenis et senex* istovremeno. U mitu o Hermesu sve je okrenuto naopako, ono što prethodi onome što je pre toga, uzrok dolazi posle posledice, Bog ne poznaje ograničenja prostora i vremena, i može u različitim oblicima da bude na raznim mestima u isto vreme. Vrhovna tajna hermetičke inicijacije je da je sve tajna. Pokušaj da se traži konačno, nedostižno značenje stvari, uvodi nas u vrtoglavu potragu koja nikad ne prestaje.

U prvim vekovima naše ere gnostici su, a među njima Vasilid, smislili strašan i beskrajan dokaz o postojanju Boga koga nema, stvarajući zauvek jednu moguću drugu stvarnost, koja nas otada vreba s one strane ogledala. Nepromenljivi i nepokretni Bog Vasilida stvorio je prvo nebo. Iz ovog prvog demijurakog kruga proizlazi drugi krug naseljen anđelima, prestolima i heruvimima, koji su osnovali drugo, niže nebo, koje je ponavljanje prvog, sve do konačnog broja od 365 koncentričnih nebeskih sfera kojima upravljaju po sedam gospodara za svako nebo ili, ukupno, 2555 zagonetnih božanskih bića. Možda je jedno od njih i ono koje je u srednjovekovnim rukopisima predstavljeno kao kralj sa glavom petla, širokim grudima i raširenim rukama koje drže štit i bič, i sa ostatkom tela u obliku uvijenog zmijskog repa.

Mnogo kasnije Robert Flud će iscrtati mapu univerzalne kauzalnosti. Ona predstavlja doktrinu emanacije, korespondencije i cikličnosti. Doktrina emanacije izražava ideju da viši principi emaniraju bića kao manifestacije sebe samih na jednoj nižoj ravni postojanja. Doktrina korespondencije govori o tome da svaka hijerarhijska ravan bivstvovanja, od mineralnog sveta do većitih arhetipa, predstavlja odraz nivoa iznad sebe. Princip cikličnosti izražava ideju da vreme nije pravolinijsko kretanje od beskonačnosti ka beskonačnosti, već sistem krugova koji slede superiorne krugove iznad njih, od kružnog kretanja elektrona, pa do ciklusa rađanja i smrti galaksija, i dalje.

Ovi primeri su slučajni i nepovezani i, ako ih nešto ujedinjuje, to je činjenica da izražavaju sumnju u svet takav kakvim ga zamišljamo. Živimo li danas u ograničenom svetu neposobni da vidimo čudesne pojave? Postoje li planovi stvarnosti koji su zauvek za nas nepristupačni? Postoje li nepoznati svetovi oko nas kao koncentrični krugovi Roberta Fluda? Lutamo li mi to unaokolo, zaslepljeni bleštavim prividom, zarobljenici navika, osuđeni na večito slepilo?

Prema Polu Virilu, urbani psihotropski poremećaji, topografska amnezija koju neuropatolozi imenuju kao nepotpuna budnost, opsednutost elektromagnetskim treperenjima i frekvencijama sa ekrana koji projektuju fatičke slike, i prinudna fokalizacija kojom se kontekst gubi u neodređenom, izazvali su apokaliptično gubljenje vida (disoluciju vida) i sposobnost za apercepciju. Danas, privučeni bleštavim sjajem neona, pod delovanjem sila jedne programirane, elektronski usmerene, artificalne svetlosti, lutamo kao senke kroz gradove.

Da li smo osudili sebe zauvek na jednu vrstu pakla, kakav je Homerov Had (ili Ne-vid), gde ljudi, ukočeni i nepokretni, beskonačno ponavljaju događaje svog života? Jesmo li zaista

prognali iz našeg sveta sve čudesne pojave, sva čarobnjaatva i sve čarobnjake. Da li su to junaci iz bajki ubili sva čudovišta?

Ipak, možda nas ona vrebaju s one strane ogledala kao u priči Herberta Alena Džilisa koju je prepričao Borhes, možda ćete naleteti neočekivano na njih, iza nekog uličnog ugla, možda će izaći iz tame, iz plakara vašeg stana, ili će izroniti iz morskih dubina kada se na mirnoj površini vode pojave koncentrični krugovi?

Kako god da je, umetnost danas ostaje poslednje pribežište za stoglave hidre, grifone, himere i harpije, za čarobnjake i čarobnjaštva. To je mesto gde se još uvek čuvaju magični predmeti i poslednja arhiva tajnog znanja. Ovde, još uvek, ratnici u zlatnim oklopima i uskovitlanih crvenih plaštova jašu na belim konjima pod kojima prate iskre kao rojevi zvezda; iz mračnih pećina izlaze aždaje sa zmijskim jezicima i sjajnom krljušti po telu čarobnica Meluzina kao krilata zmija odleće sa visoke kule zamka ispuštajući tužne krike; drevna bludnica Lilit, svojim raspuštenim kosama, crnim kao noć, guši zaspale i napada usamljene putnike. Ovde je još uvek svet Lavirint Ogledala u kojima se odrazi reflektuju do beskonačnosti, otkrivajući daleke i tajanstvene predele.

Leonardov lavirint beskonačnih odraza, Wunderkammern (*soba sa ogledalima*) srednjovekovnih alhemičara, katoptričke mašine, Hartlibova ogledala želja, ogledalo Pitagore u kome se odražavaju nevidljive stvari, *laterna magica* - naprava koju je 1646. godine zamislilo Atanasijus Kirher, *Viglebova magia naturalis* i čarobno ogledalo od sjajnog metala (kada pažljivo usmerite pogled prema središtu ovog Sehenspiegel-a pred vašim očima svet počinje da se raspada u kaos, u kovitlac senki i raskomadanih slika) - sve ove čudnovate opsenarske naprave koje nas uvlače u polje delovanja spekularne fantazmagorije, stvorene su da bi nam otkrile jednu drugačiju stvarnost. I te aveti i priviđenja koja nastanjuju čudnovate i neshvatljive svetove iz spekularnih projekcija i katoptričkih mašina, koje su odražavale slike nevidljivog (*ars magna lucis et umbrae*) našli su svoje mesto u delima savremenih umetnika. Vana Urošević stvara svoja dela iz viskozne materije sna, od taloga koji ostaje na dnu alhemijske posude duše, od svakodnevnih i beznačajnih stvari koje tu, kod nje, dobijaju novo i neočekivano značenje. Od paučinih niti imaginacije ona tka volšebnu tkaninu i od nje kroji odežde kao zamke za priviđenja. Odeća poziva telo koga nema i, kao u zmijski svlak, ona se uvlače u nju. Kada se pojave, vi ih lako prepoznajete - sreli ste ih svakako na svojim putovanjima kroz tajanstvene predele sna ili, možda, u pritajenim sećanjima iz detinjstva, kada su vas ona posećivala. Sada možete ponovo da vidite Anđela i Zver, i njihove mnogobrojne hipostaze: zanosnu vavilonsku bludnicu, ženu-vučicu, ženu-zmiju, Vilu raspuštene kose koja izlazi iz kristalnog jezera i luta mračnim šumama, devicu koja u ogledalo lovi jednoroge... Kada neko, kao Vana Urošević, sumnja u stvarnost, tada se događaju čudesne stvari kao u bajkama.

U bajkama, u zastakljenom kovčegu spavaju himere i čekaju da ih neko probudi. One čekaju da ih pozovete iz bezmernih dubina nesvesnog, da ih potražite u lavirintu sna. Potrebno je samo da se probijete kroz trnje i ruže koje je stvarnost isplela oko njih.

Da biste stigli do mesta gde u zastakljenim kovčezima spavaju himere Vane Urošević, neophodno je da uđete u prodavnicu gde se prodaju čarobni predmeti i da kupite magični prsten ili mapu podzemne železnice kako biste pronašli stanicu koja se zove Duchamp. I popelilo se u voz koji će vas odvesti u nepoznato.

Možda je vreme da ponovo naučite da gledate! Oko vas su čudesni svetovi kao krugovi na površini vode posle bačenog kamena. Zatvorite na trenutak oči!

Emil Aleksiev

Kako najbolje da zaštitite svoje telo - Odežde ODEŽDA MELUZINE

Meluzina, kći jednog kralja i jedne vile, ponela je, zbog svađe sa ocem, prokletstvo da se svake subote preobražava (privremeno) u jedno kompozitno biće: da odozgo do struka ostaje žena, a od struka - zmija. Ukoliko je neko zaprosi za ženu, on će morati da se zakune da je nikada neće gledati dok se kupa. Udata za Rejmondena, kralja Bretanje, ona živi srećno sve dok jednog dana njen muž, vođen radoznalošću, ne poželi da je vidi dok se kupa, upravo u subotu, u vreme kada ona ima oblik žene-zmije. U tom trenutku ona se zauvek pretvara u krilatu zmiju i odleće sa najviše zamka ispuštajući žalosne krike.

Meluzina je, nesumnjivo, stvorena u kome su mnoga šifrovana obeležja ženskog principa. Kao lunarno biće (četiri njene promene u toku meseca odgovaraju fazama evolucije meseca) ona je najbliža crnoj luni tj. pomračenom mesecu. U tom slučaju, ona rukovodi tajnama bića, voditeljka kroz misterije, vlada iskkušenjima i žrtvovanjima kroz koja se dolazi do individualizacije. Ova žena-čarobnica, brani čuvajući svoju tajnu, iracionalnu stranu svoje ženske prirode od pritiska muškog racionalizma.

Čuvajući svoju tajnu, Meluzina oličava introvertnu stranu ženskog bića, njegovu okrenutost prema sebi, prema unutrašnjem. Njen muž, koji pokušava da prodre do njene tajne, vođen je, svakako, vlastitom ekstrovertnošću, željom za osvajanjem stvari i bića u njihovom spoljašnjem obliku. Skidajući svoju odeždu, Meluzina dozvoljava mogućnost da njena tajna bude otkrivena. Prema tome, njena odežda je, u stvari, zaštitnik tajni.

Kratka biografija

Vana Urošević je rođena 1961. u Skoplju. Diplomirala je na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu 1984, gde je i magistrirala 1987. u klasi profesora Radomira Reljića. Studijsku je boravila u Veneciji 1988. na Akademiji lepih umetnosti. Imala je sedam samostalnih izložbi i učestvovala na brojnim grupnim izložbama u Makedoniji, Jugoslaviji, Francuskoj, Nemačkoj, Švajcarskoj.

Živi i radi u Skoplju.

Adresa: Lovčenska br. 1, MK 1000
Skopje, Makedonija.
Tel. 00-389-2-385-687
E-mail: v_urosevic@yahoo.com

Biography

Vana Urošević was born in Skopje in 1961. She graduated from the Faculty of Fine Arts in Belgrade in 1984, where she also obtained her MA degree in 1987, under the tutelage of Prof Radimir Reljić. Her study residency was at the Academy of Fine Arts in Venice (1988). She had seven single and a number of group exhibitions in Macedonia, Yugoslavia, France, Germany, and Switzerland.

She lives and works in Skopje.

Contact: Lovčenska br. 1, MK 1000
Skopje, Makedonija.
Tel. 00-389-2-385-687
e-mail: v_urosevic@yahoo.com

RESUME

Vana Urošević creates her works out of the viscose substance of dream, sediment that remains on the bottom of the alchemy retorts of soul, everyday and trivial objects that gain a new and unexpected meaning in her work. She weaves a magical fabric out of cobwebby imagination threads that she uses for cutting out vestments as traps for illusions. These vestments invoke a body that is not there and she slips into them as into a snakeskin. When they appear, you recognise them without any difficulty, i.e. you have encountered them surely on your journeys through mystical sceneries of your dream or, maybe, in some veiled childhood memories, when they have visited you. Now you can see again the Angel and the Beast as well as their numerous hypostases: a ravishing promiscuous woman of Babylon, a wolf-woman, a snake-woman, a fairy with her hair down coming out of Crystal Lake and wandering through obscure forests, a virgin hunting an unicorn in the mirror. When someone like Vana Urošević doubts reality, then magical things occur like in fairy tales.

In fairy tales, chimeras sleep in their glass coffins and wait for somebody to wake them. They wait for you to invoke them from the infinite depths of the unconscious and to look for them in the labyrinth of dream. It is only necessary to make your way through the thorn and rose bushes that reality has weaved around them.

In order to get to the place where the chimeras of Vana Urošević sleep in their glass coffins, it is necessary to enter the shop where enchanted objects are being sold and buy a magic ring or a subway map, so you could find a station called Duchamp and take a train that is going to lead you towards the unknown.

It is probably time to learn again how to observe. There are tremendous worlds around you like those circles on the surface of some water after dropping a stone in it. Just close your eyes for a moment!

Emil Aleksiev

kulturni
centar
beograda

Izdavač: Kulturni Centar Beograda
Knez Mihailova 6
www.kcb.org.yu
Vana Urošević, instalacije

Kako najbolje da zaštitite svoje telo - Odežde
8 - 21. jula 2002.

Serijska: Savremena kretanja, sveska 414
Savet Galerije: Ljiljana Popović, Dejan Grba,
Marina Martić, Stevan Vuković, Ljiljana Slijepčević

Urednik: Svetlana Petrović
Kustos izložbe: Gordana Dobrić
Prevod: Irena Brkić
Lektura: Olga Rajić

Štampa: Čigoja
Tiraž: 200
Dizajn: Blažina DS